

रोख पुस्तक तपासणीचे झीष्ठ त्वावृत देणेवाबत....

महाराष्ट्र शासन,

महसूल व बन विभाग,

शासन परिपत्रक क्रमांक : विनियोग/०७/२००६/ प्र.क्र.४९/पीएसी१

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :- २७ जुलै २००६

संदर्भ :- १) महसूल व बन विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक संकोरण /प्र.क्र.०१/ २००३/ पीएसी१,

दिनांक ११ जुलै २००३.

२) महसूल व बन विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक अंलेप/प्र.क्र.०४/२००४/पीएसी१,

दिनांक १९ जुलै २००४

३) महसूल व बन विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक विनियोग/प्र.क्र.४६/२००५/ पीएसी१,

दिनांक २५/४/२००५

परिपत्रक :-

महालेखापालांकडील (मलेप) / अंतर्गत लेखा परिक्षण पथकाकडील (अंलेप) लेखापरिच्छेदां मध्ये शासनाचा मोठ्या प्रमाणाबर महसूल गुंतलेला असून प्रलंबित परिच्छेदांच्या निपटा-यामध्ये गतीमानता याची म्हणून मंत्रालयीन विशेष निरिक्षण पथक, महसूल व बन विभागाच्या अखर्त्यारीतील विविध कार्यालयांना वेळोवेळी भेट देऊन प्रलंबित मलेप/ अंलेप परिच्छेदांबरोबरच महसूल वसूली, जमा/ खर्च ताळमेळ, मुदतचाहय प्रलंबित प्रकरणे, (नागरीकांची सनद इत्यादीमध्ये विहित केलेल्या कालावधीपेसा जास्त काळ प्रलंबित असलेली प्रकरणे), लेखे अद्यावत ठेवणे इत्यादी वाचीची तपासणी संदर्भ क्रमांक २ दिनांक १९/७/२००४ च्या परिपत्रकास अनुसरून करत असते. त्याचबरोबर रोख पुस्तकाचीही तपासणी संदर्भ क्रमांक २ दिनांक ११ जुलै २००३ च्या परिपत्रकास अनुसरून करत असते.

२. रोख पुस्तक रोजच्या रोज लिहून त्यावर कार्यालय प्रमुखाने /हीडीओने रोजच्या रोज स्वाक्षरी करणे ही कार्यालय प्रमुखांची प्राथमिक महत्वाची जबाबदारी आहे. केवळ रोख पुस्तक रोजच्या रोज न लिहिल्यामुळे अनेक प्रकारच्या अविश्वसितात/ अफराताफर/अपहार संभवतात, जसे की ताळमेळ न घेणे, विनियोगान लेखे न जुळणे, कॅशपेटीमध्ये मोरुया प्रमाणाबर रोख रक्कम शिल्लक राहणे, शिल्लक शासकीय रक्कम त्वारित कोणागारत न भरता हत्तर कामासाठी वापर इत्यादी

३. दौ-यावर असताना मंत्रालयीन विशेष निरिक्षण पथकाच्या असे निर्दर्शनास आले आहे की, वारंवार सूचना देउनही ब-यावर कार्यालयांमध्ये रोख पुस्तक रोजच्या रोज लिहिले जात नाही व जिल्हास्तरावरील कार्यालय प्रमुखांकडून त्यांचे अधिनसत तालूकास्तरावरील कार्यालयातील रोख पुस्तक दरमहा किमान एकदा तपासूले जात नाही. ही अतिशय गंभीर वाब आहे.

४. यास्तव यापुढे अंतर्गत लेखा परिक्षण पथकांचे विमाणप्रमुख स्तरावरील नियंत्रक अधिकारी जसे विभागीय आयुक्त कार्यालयातील सहाय्यक संचालक (ताळमेळ), नोंदणी महानियंत्रक कार्यालयातील उपसंचालक(लेखा) इत्यादी यांनी आपले कार्यक्षेत्रातील दामहा किमान दहा कार्यालयांचे रोख पुस्तक तपासून रोकड पडताळणी करावी असे उद्दीष्ट त्यांना देण्यात येत आहे. त्यासाठी त्यांनी अंतर्गत लेखा परिक्षण पथक जेथे लेखा

परिक्षण करत असेल त्या ठिकाणी किमान एकदा भेट द्यावी किंवा महिन्यातील शेवटच्या अनुपालन आठवड्यास हजर राहण्यासाठी जिल्ह्यास जाताना व येताना मार्गावरील कार्यालयांना भेट द्यावी.

५. रोख पुस्तक तपासणी व रोकड पडताळणी ही "अचानक तपासणी" (Surprise Cheking) स्वरूपास करावण्याची असल्याने त्याबाबत संबंधित कार्यालय प्रमुखांना पूर्व कल्पना देण्याची आवश्यकता नाही. कारण त्यामुळे अशा तपासणीचा उद्देश (रोख पुस्तक रोजव्या रोज लिहिणे) साध्य होणार नाही.

६. अंतर्गत लेखा परिक्षण पथकांच्या विभाग प्रमुख स्वारावरील नियंत्रक अधिकार्यांनी दरम्हा ज्या कार्यालयांची रोख पुस्तक तपासणी केली असेल त्याची नोंद एका स्वतंत्र नोंदवाहीमध्ये ठेवावी. सदर नोंदवाही मंत्रालयीन विशेष निरिक्षण पथकाकडून दौ-वाच्या वेळी तपासण्यात येईल.

७. अंतर्गत लेखा परिक्षण पथकाच्या विभाग प्रमुख स्वारावरील नियंत्रण अधिकार्यांना जरी रोखपुस्तक तपासणीचे उद्दीष्ट दिले असले तरी तालुकास्तरावरील कार्यालय प्रमुखांनी आपले स्वतःचे कार्यालयातील रोख पुस्तकाची दररोज तर जिल्हासार व विभाग स्वारावरील कार्यालय प्रमुखांनी आपले स्वतःच्या कार्यालयातील रोख पुस्तकांची दररोज तर अधिनसा कार्यालयातील रोख पुस्तकाची महिन्यातून किमान एकदा पूर्वीप्रमाणेच नियमितपणे तपासणी करावी.

८. रोख पुस्तक तपासणी वेळी काळी अनियमिततात अदृश्यात्यास संबंधितांचे शिक्षाभंग विवरक प्राधिकार्यास पत्राहारे / अर्धसमासी जापनाहारे कल्याचे. शिक्षाभंग प्राधिकार्याने असा कसूरी अहवाल प्राप्त होताच संबंधितांवर दिनांक २५/४/२००५ च्या परिपत्रकातील प्रपत्र (ज दोन) ला अनुसरून कारवाई कारवाई.

९. रोख पुस्तक ही कार्यालयातील ग्राधिक व सर्वांत महत्वाची नोंदवाही असल्याने व कोणतीही अफरातफर/ अपहार रोख पुस्तकातील अनियमिततेशी संबंधित असल्याने अशा अनियमिततेस बाब राहू नव्ये महणून रोख पुस्तकासंबंधीच्या उपरोक्त आदेशांचे तसेच यापूर्वी वेळोवेळी याचाबत दिलेल्या आदेशांचे यापुढे सर्व संबंधितांनी काटेकोरपणे पालन करावै. तसेच सदर परिपत्रकाचाबाबत आपल्या अधिनसा असणा-या सर्व कार्यालय प्रमुखांना अवगत करण्यात येऊन आवश्यक तपा सूचना देण्यात याव्यात.

१०. सदरच्या परिपत्रकाची नोंद महाराष्ट्र शासनाच्या (<http://www.maharashtratca.gov.in>) वा वेबसाईटवर घेण्यात आली असून त्याचा सांगणक संकेतांक क्रमांक 20060727134151001 आहे. महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अरुण कोले)

सहाय्यक संचालक व कार्यालय अधिकारी
महसूल व कन विभाग

प्रत -

- १) विभागीय आयुक्त, (सर्व)
- २) नोंदवणी महानिरीक्षक व मुद्रांक निधंगक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३) जमातांदी आयुक्त व संचालक भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ४) फ्राण मुद्र्य बालसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नाशिंग.
- ५) नृपविभागीय अधिकारी (सर्व)
- ६) तहसीलदार (सर्व)
- ७) निवड नसी, पीपसी-२, महसूल व कन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.